

32è.

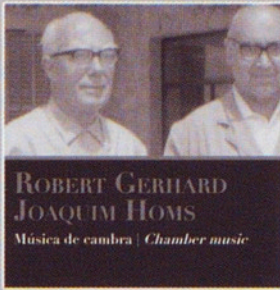
fm
tm

**FESTIVAL
de MÚSIQUES
de Torroella de Montgrí**

Del 21 de juliol al 23 d'agost de 2012

Membre de l'Associació Europea de Festivals
Declarat Festival Estratègic per la Generalitat de Catalunya

www.festivaldetorroella.com

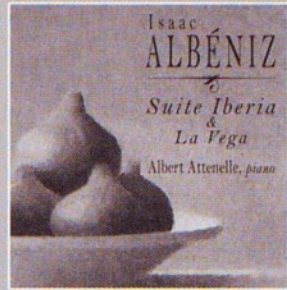
**ROBERT GERHARD
JOAQUIM HOMS**

Música de cambra | Chamber music
D. Ballesteros, violí
C. Barrios, clarinet
G. Díaz-Jerez, piano

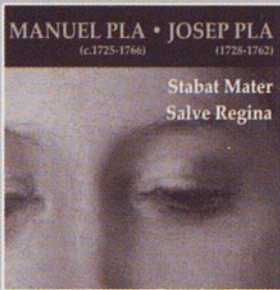
EDUARD TOLDRÀ

Obra per a cobla
Cobla Sant Jordi
S. Mas, direcció

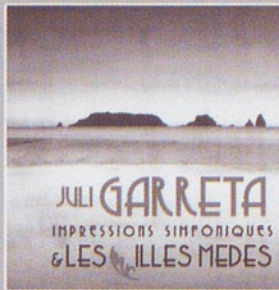
ISAAC ALBÉNIZ

Suite Iberia & La Vega
A. Attenelle, piano

**MANUEL PLA
JOSEP PLA**

Stabat Mater
Salve Regina
R. Andueza, P. Bordas
Orquestra Barroca
Catalana
O. Centurioni, direcció

JULI GARRETA

Impressions simfòniques
& Les illes Medes
OBC. M. Ortega, direcció

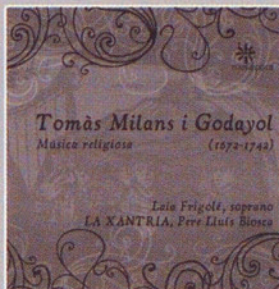
RAMON HUMET

Música del no ésser
JONC, Grupo Enigma
OBC, BCN 216

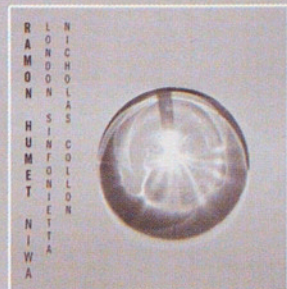
**MÚSICA D'ORGUE A
CATALUNYA**

Segles XX i XXI
J. de la Rubia, orgue

TOMÀS MILANS

Música vocal religiosa
La Xantria
P. Ll. Biosca, direcció

RAMON HUMET

Niwa Música de cambra
London Sinfonietta
N. Collon, direcció

**Edicions discogràfiques d'especial interès
cultural i/o patrimonial, amb el suport de l'ICEC**

Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Empreses Culturals

32è.

im

Divendres 3 d'agost / 22 h
Església de Sant Genís

Cor La Xantria
Pere Lluís Biosca, direcció

Obres de Joan Pau Pujol, Joan Cererols,
Francesc Valls i Tomàs Milans.

Comentari del programa

Un segle i mig de música religiosa a Catalunya

Valls, Cererols i J.P.Pujol són noms capdavanters en la música religiosa del nostre Barroc, tot i que tots tres pertanyen a generacions diferents i contrastants entre elles: tinguem en compte que, en música, el terme "barroc" és confús i excessivament general pel fet d'incloure una heterogeneïtat d'estils, tècniques i maneres de fer, de formes i gèneres, que en fan una etiqueta de difícil utilització per a l'estètica i la historiografia. En la producció dels autors de la primera part del programa, l'estètica barroca comuna –nascuda del proselitisme de l'església de la Contrarreforma contra el perill de la Reforma protestant– es materialitza de maneres diferents, tot establint entre les creacions respectives unes diferències importants i fàcilment detectables.

Joan Pau Pujol, per exemple, és un autor lligat encara a la polifonia clàssica del segle XVI, com correspon a un compositor que tenia a la seva biblioteca particular les misses i obres litúrgiques de Palestrina, Morales, Guerrero i Victoria. Nascut a Mataró el mes de juny de 1570, no en tenim cap altra dada fins al 1593, quan ja és un clericum barcinonensem que fa d'ajudant i suplent del mestre de capella de la seu, Julià Andreu Vilanova. Després de ser mestre de capella de la catedral de Tarragona i de la basílica del Pilar de Saragossa, el 1612 va prendre possessió d'aquest mateix càrrec a la catedral de Barcelona, on exerciria fins a la seva mort, el 1626.

Durant aquest darrer període fou considerat el primer compositor de la capital del Principat i, al marge de la seva tasca com a mestre de la Seu, fou l'encarregat de proveir la música per a les solemnitats que es celebraven al Palau de la Generalitat, sobretot en les diades de Sant Jordi. Aquests volums, relligats amb luxe i amb l'escut de la Generalitat, constitueixen el gruix de l'obra litúrgica coneguda de Pujol, i les peces interpretades en aquest programa pertanyen al recull de 1614, concretament

a la Missa a vuit veus del segon to de l'ofici "in festo Beati Georgii".

Joan Cererols va néixer a Martorell, al peu del massís de Montserrat on seria el més important dels seus mestres de capella. Va ser escolà de Joan March (1582-1658) i l'any 1648, quan ja remetia la convulsió de la Guerra dels Segadors, va estar-se a la casa fundada a Madrid pels monjos que marxaren en esclatar el conflicte. L'estada temporal al "Monserratico" de Madrid era una pràctica habitual que responia segurament a la necessitat d'ampliar la formació amb el contacte de les pràctiques i estils més avançats del moment. Així Cererols va poder conèixer la música de la capella reial de Felip IV, dirigida per Mateo Romero (ca.1575-1647) i Carlos Patiño (1600-1675).

A Montserrat, lògicament, va compondre diverses antifones marianes, sempre per a vuit veus però amb resultats força diferents cada vegada, tot i que sempre amb un afany de recursos sonors "moderns" que l'allunyen de l'equilibri i la contenció renixentistes dels seus antecessors. A la prou coneguda Regina caeli fa un ús antifonal del doble cor, enfrontant els grups a la manera característica de l'escola veneciana i, tractant-se d'un text de lloança, l'alternança d'ecos i respostes en notes repetides li donen un caràcter exultant i grandios que n'han fet una de les peces més emblemàtiques de l'escola montserratina. Hi contrasta força l'Alma redemptoris mater, una obra més recollida, tal i com correspon a una pregària d'intercessió pels pecadors, mentre que l'Ave regina caelorum es desenvolupa com una peça a vuit veus equiparables, reservant les poques interjeccions corals homòfones per a mots enèrgics com "Domina", "ex qua" o "vale".

Pel que fa a **Francesc Valls**, ens trobem davant d'un dels compositors més famosos del Barroc català i de tot el regne de les Espanyes en l'etapa de trànsit dels Àustries als Borbons. L'any 1688 ja es presentava a oposicions (a

Mataró i a Girona) i el 1696 era mestre de capella de Santa Maria del Mar de Barcelona. Aquell mateix any el capítol de la Seu barcelonina el va escollir coadjutor de Joan Barter i, quan ja n'era el titular, va haver de viure les facècies de la Guerra de Successió i del setge de 1713-14 fins que, el 1719, va ser fitxat com a "extrañat per orde del Rei", Felip V.

Tot i haver-se jubilat el 1726, Valls va seguir component per a la catedral i altres institucions, a banda de desenvolupar una important tasca pedagògica tant com a mestre particular com amb el seu famós tractat Mapa armónico práctico (ca.1742). Tot i que l'obra que li va donar més anomenada va ser la seva polèmica Missa Scala aretina per a solistes, cor i orquestra, en aquest programa s'han inclòs només tres motets a cappella amb baix continu: Hodie Maria Virgo, Dilexisti justitiam, O sacrum convivium.

Tomàs Milans, un autor feliçment recuperat

A la segona part d'aquest programa tenim el goig de presentar un nou artista que, per primer cop, passa a ser alguna cosa més que un nom i unes dades musicogràfiques. La Fundació Ernest Lluch, amb la beca que periòdicament finança un projecte de recuperació del nostre patrimoni musical, ha fet possible la recerca dels musicòlegs Josep Maria Gregori i Jordi Rifé sobre aquest important compositor del Barroc ple, i era lògic que això es materialitzés sonorament amb el concert que el festival dedica cada any al record de l'Ernest Lluch, gran defensor i dinamitzador de les nostres músiques històriques.

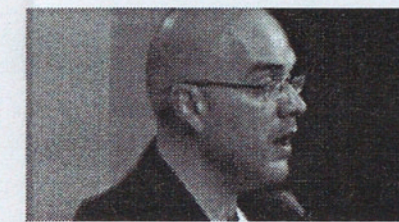
Tomàs Milans i Godayol, nascut a Canet de Mar l'any 1672 i mort a Girona el 1742, va ser contemporani estricte de Valls i, com ell, va tenir l'oportunitat de conèixer a Barcelona la música de moda a Europa gràcies als músics i partitures que arribaren a la cort reial de Carles d'Àustria, entre els anys 1706 i 1711. Ell i el seu germà Carles varen estar-se a la capital com a escolans a la capella del Palau de la Comtessa gràcies a la influència del seu parent i tutor Sant

Josep Oriol. El 1703 Tomàs va succeir el mestre Felip Olivelles i l'octubre de 1714, poc després de la caiguda de Barcelona, va deixar el càrrec per a anar a Girona, cosa que fa pensar en represàlies dels vencedors de la guerra, com en el cas de Valls. Allí va dirigir la capella de música de la catedral fins a la seva jubilació, l'any 1735, tot i que algunes vegades es feia substituir pel seu nebot Tomàs Milans i Campús, fill de Carles, organista de Martorell.

En el seu Magnificat a 8 veus, les diferents formulacions rítmiques i melòdiques, com també els jocs de clarobscur dels dos cors, aporten una varietat que fa passar desapercebuda la subjacent estructura harmònica reiterativa, basada en un baix ostinato de tretze notes. Per altra banda, Milans estructura el text exultant del Nunc dimittis amb dos solistes concertats amb el cor de ripieno, alternant-hi seccions contrapuntístiques més elaborades, com la Salve Regina a 6 veus, també per a dos solistes (contralts) enfrontats al cor. Charitas Dei és un motet a quatre veus altament imitatives i que pot ser encabit en diferents actes cultuals i devocionals pel seu caràcter més general, on fa un ús expressiu i gairebé motívic de l'interval de quarta disminuïda, mentre que el curiós Reges Tharsis és un cànon infinit sobre el text d'una antífona del dia de Reis, una obra tardana datada el 1734, un any abans de la seva jubilació. Finalment, a la Lletania dona varietat a vint-i-vuit invocacions marianes tot explotant les diferents possibilitats rítmiques del compàs de proporció ternària.

En definitiva, ens trobem davant d'un ampli mostrari de formes i gèneres que eren de gran vitalitat i transcendència a la Catalunya barroca, tractades per un mestre de capella que avui s'integra de manera viva en el patrimoni musical del nostre país, al costat dels noms dels seus coetanis avui ja consagrats.

Josep Dolcet

Pere Lluís Biosca

Nascut a Vilafranca del Penedès, Pere Lluís Biosca és reconegut com un dels valors musicals de la direcció vocal especialitzada en música antiga. Va estudiar a l'Escola Superior de Música de Catalunya amb els directors Pierre Cao i Johann Dujick i a la Sibelius Akatemia d'Hèlsinki amb Matti Hyökki, a més de rebre consells de reconeguts intèrprets com Harry Christophers, Jordi Savall, Cristina Miatello o Jean Pierre Cainhac. Ha estat director de l'Orquestra de Cambra de Vilafranca, del Cor de Cambra Francesc Valls i de la Capella Joan Cererols.

Actualment és el director del Cor de Cambra del Amics de la Unesco de Barcelona, assistent de Mireia Barrera al Cor Madrigal. Pere Lluís Biosca és el director i fundador del cor la Xantria des de la seva creació el 2008. Com a director convidat, ha treballat amb el cor Lieders-Càmara de Sabadell, amb l'Orquestra Terrassa 48, Orquestra de Cambra del Garraf o amb el Gruppolo Spagnolo de Tenerife. Ha participat al Gran Teatre del Liceu, preparant les parts corals en les produccions de *Le portrait de Manon* de Jules Massenet i *Hangman, hangman!* de Leonard Balada.

Des del curs 2007-2008 és professor de direcció coral dels cursos que organitza la Federació Catalana d'Entitats Corals. L'any 2007 va enregistrar, amb el Cor de Cambra Francesc Valls, el seu segon disc compacte com a director, un disc dedicat a la música de Joan Cererols.

La Xantria

"Sapiats que nos hauriem gran plaer que aguessen per a servei de nostra capella de bons xantres, perque volem e us pregam que vos nos trametats d'aquí sis bons e que sien jovens e alcun d'ells no haven muller, mas si n.hi ha alcun que sie prevera be.ns plau, e.n los quals sis sie tot l'ordre del cant...". Carta de Joan d'Aragó, escrita el 12 d'agost de 1379, al vescompte de Roda.

Malgrat que actualment es descriu "Xantre" com el canonge responsable de la direcció coral d'una església, en els temps antics es coneixien amb aquest nom els cantants que formaven part de les capelles musicals, per influència del "chanteur", és a dir, "cantant" en francès.

La Xantria és una formació creada per a recuperar i interpretar la música vocal del Renaixement, Barroc i Classicisme, amb la ferma intenció de fer conèixer al públic el patrimoni musical català, sense deixar de banda els altres grans compositors i obres de repertori d'aquests períodes. El grup es va presentar al públic el mes de maig de 2008 al Festival de Música Cidade de Lugo, on va interpretar l'oratori *Juditha Triumphans* d'Antonio Vivaldi amb l'Acadèmia 1750, orquestra històrica del Festival de Torroella de Montgrí, sota la direcció d'Ottavio Dantone i enregistrat amb el segell Columna Música. Des de llavors, La Xantria ha participat al Festival Musicant de Campllong, al Cicle de Concerts de Manlleu i al Ciclo de Música Antigua de Cajasol a Cordoba i Huelva, entre d'altres.

Buia Reixach, Montserrat Roset, Marta Rodrigo
i **Dèlia Agúndez**, sopranos
Yolanda Romero i **Marta Planella**, mezzosopranos
Hugo Bolívar, Montserrat Bertral i **Queralt Sales**, contralts
Pablo Larraz, César Polo, Juan Bertrand i **Carles Prat**, tenors
Pablo Acosta, Joan Garcia i **Néstor Pindado**, baixos

Bérengère Sardin, arpa
Carles Vallès, baixó
Dani Espasa, orgue

Pere Lluís Biosca, direcció

Programa

1a part

Joan Pau Pujol (1570-1626):

In Festo Beati Georgii

(per a la diada de Sant Jordi al Palau de la Generalitat)

De la Missa de segon to:

- *Kyrie eleison*, a vuit veus
- *Et ascendit in caelum*, a quatre veus
- *Sanctus*, a vuit veus

Joan Cererols (1618-1680):

Tres antífonas marianes

(per a la devoció de la Mare de Déu al Monestir de Montserrat)

- *Regina caeli*, a vuit veus
- *Ave regina caelorum*, a vuit veus
- *Alma redemptoris mater*, a vuit veus

Francesc Valls (ca.1671-1747):

Tres motets

(per a la capella de música de la Catedral de Barcelona)

- *Hodie Maria Virgo*, motet a vuit veus
- *O vos omnes*, motet a quatre veus
- *O sacrum convivium*, motet a vuit veus

2a part

Tomàs Milans (1672-1742):

Salms i motets

(per a les funcions solemnes de la Catedral de Girona)

- *Charitas Dei*, motet per a tot temps, per a cor a 4 veus i baix continu
- *Nunc dimittis* a 6, per a soprano, tenor, cor a 4 veus i baix continu
- *Salve Regina* a 6, per a dos contralts, cor a 4 veus i baix continu
- *Magnificat* a 8, per a dos sopranos, contralt, tenor, cor a 4 veus i baix continu
- *Reges Tharsis*, antífona en cànon per al dia de Reis, per a cor a 3 veus i baix continu
- *Litaniae lauretanæ*, lletanies de la Mare de Déu, per a cor a 4 veus i baix continu

Nous móns oberts als sentits

Els tres móns de l'Obra Social són espais pensats per viure en família la natura, la cultura i l'alimentació a la Catalunya Central, el Pirineu i el Delta del Ebre

MónNatura Delta de l'Ebre

- Visita al centre d'interpretació de les aus
- Recreació d'unes salines tradicionals
- Observacions des del mirador

Món Sant Benet

- Visites guiades al Monestir i als Horts de Sant Benet
- Tallers i visites a la Fundació Alicia
- Descans a l'hotel Món i gastronomia als restaurants l'Angle, el Món i la Fonda

MónNatura Pirineus

- Visita al centre Fauna dels Pirineus
- Visita a l'observatori astronòmic
- Rutes i trekkings

MónNatura
Delta de l'Ebre

Llacuna de la Tancada, ctra. del Poblenou del Delta a les Salines
43870 Amposta (Tarragona) | 977 053 801
monnaturadelta.com

Món
Sant Benet

Camí de Sant Benet, 08272 Sant Fruitós del Bages | 93 875 94 00
monstbenet.com

MónNatura
Pirineus

Son, Alt Àneu 25589 - Lleida | 973 626 722
monnaturapirineus.com

tallers,
activitats a
l'aire lliure,
espais de
natura...

Organitza

Emisora oficial del festival

Cat **M**úsica

Col·laboren

EL PAÍS

CX Catalunya Caixa
Obra Social

TR3SC

PARRÒQUIA DE
SANT GENÍS

STEINWAY & SONS.

Patrocinen

Ajuntament de
Torroella de Montgrí

Diputació de Girona
221 MUNICIPIS

Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Empreses Culturals